

De Hervormde Synode over Nw.-Guinea

Op 16 december van het vorige jaar heeft het Breed Moderamen (ook genoemd de Synodus contracta) van de Generale Synode der Ned. Hervormde Kerk een oproep gepubliceerd over de kwestie-Nieuw-Guinea, gericht tot al haar leden. Evenals bij al haar vroegere Herderlijke Schrijvens en Oproepen was de bedoeling ervan leiding te geven aan het kerkvolk en de meningen van bovenaf te beïnvloeden. Sedert de radicale veranderingen, die in 1945 en na de invoering van de nieuwe kerkorde in 1951 in de Hervormde Kerk hebben plaatsgevonden, meent de kerkleiding, dat zij verplicht en geroepen is op allerlei gebied en over allerlei kwesties aan de kerk voorlichting te moeten geven en de leden derhalve in een bepaalde richting te moeten dringen.

Wij hebben nimmer onder stoelen of banken gestoken, dat wij met dit systeem allesbehalve gelukkig zijn. Schrijver dezes is zelf Hervormd en meent dat de synode er beter aan deed haar bemoeienschappen met allerlei problemen, die op politiek of ander terrein liggen, te staken of in ieder geval grondig te beperken en er rekening mee te houden dat een groot deel van het kerkvolk het met haar uitspraken zelden eens is, omdat het van heel andere principes uitgaat dan de kerkleiding. De synode wekt telkens weerstanden op in de kerk, die onnodig zijn en ze ondergraaft haar eigen positie. Als ze meent dat er veel kerkleden zijn, die haar uitspraken accepteren, dan heeft ze het mis. Dat is slechts het geval in de kring der predikanten en bij bepaalde groepen pacifisten en neutralisten en niet te vergeten de socialisten.

Naar onze mening moet de kerk op dit punt zeer voorzichtig zijn, zelfs een homogene kerk. Er zijn volop zuiver theologische en kerkelijke problemen, die de aandacht vragen, zeker in de Hervormde Kerk. Maar we zien dat de synode zich na 1945 met een bepaalde voorliefde werpt op vraagstukken, die helemaal niet op haar terrein liggen, waar omtrent ze ook niet deskundig is en niets anders dan verwarring sticht. Betrekkelijk homogene kerken als de Gereformeerde- en de Rooms-Katholieke zijn in dit opzicht veel terughoudender. Velen vragen zich dan ook telkens af, waarom de Hervormde Synode, die beslist niet kan spreken namens de massa der kerkleden, nochtans maar steeds voortgaat met haar uitspraken. Wij kunnen er niets anders in zien dan een geestelijk dirigisme, aangewend met de bedoeling de ideeën van de kleine groep leidende figuren ingang te doen vinden.

Dit moest ons vooraf even van het hart. Want wat heeft de synode nu weer gepresteerd? Haar Breed Moderamen heeft op 16 december j.l. haar licht laten schijnen over de kwestie-Nieuw-Guinea en uitgesproken dat „de verlangens van volk en regering van Indonesië ten aanzien van Nieuw-Guinea gerechtvaardigd zijn”. Bij regering en volk van Nederland werd aangedrongen op een verzoening tussen ons land en Indonesië en dit betekent dus, gezien de door ons gecursiveerde uitspraak, dat Nederland de Papoea's zonder meer maar aan Soekarno moet uitleveren.

Met dit advies van het B.M. gaan wij niet akkoord. Wij zijn tegen een directe uitlevering van het Papoea-volk aan Indonesië, omdat dit land geen rechten op N. G. kan doen gelden, omdat de Papoea's zelf ertegen zijn en omdat het niet in hun belang is. Men vermoordt op deze wijze het zelfbeschikkingsrecht. Wij zijn ervoor om een eind te maken aan koloniale verhoudingen, maar in geen geval kan dat alleen door internationalisatie.

Intussen heeft zich in de synode weer iets wonderlijks voorgedaan. De oproep van 16 december was uitgegaan van het Breed Moderamen, dat 12 leden telt. Nu heeft verleden week de Generale Synode in haar geheel (54 leden) vergaderd en daar werd met de grootst mogelijke meerderheid - er was dus slechts een lid tegen - de oproep goedgekeurd! Het blijkt derhalve, dat de Synode beslist niet geacht kan worden in dezen de gehele kerk te vertegenwoordigen. Helaas werd deze vergadering gehouden „in comité-generaal”, m.a.w. in geheime zitting. Waarvoor dat nodig is, ontgaat ons ten enenmale. Maar dergelijke geheimzinnigheden zijn op kerkelijk gebied niet ongewoon. De kerkleden zijn maar leken en behoeven niet alles te weten. Een verslag van de discussies komt er dus niet. Dat is op zichzelf al heel wonderlijk, want men zou zoiets van zulke democratische mensen als Dr. Emmen c.q. (tenminste in de politiek erg democratisch) niet verwachten. Wonderlijker evenwel is, dat blijkbaar slechts één lid tegen was. De synodeleiding is er dus in geslaagd om ook de gereformeerde-georiënteerde leden tot haar standpunt over te halen. We zouden het wel zeer op prijs stellen daarover nadere opheldering te krijgen. Er schijnt n.l. nog altijd van een aantal synodale kopstukken zoals Dr. Emmen zulk een suggestieve overredingskracht uit te gaan, dat zelfs stoere calvinisten daarvoor bezwijken. Op deze manier komt er van een stem der kerk in de synode niets terecht. En dat is toch beslist nodig, want Ds. Landsman erkende zelf in het nummer van „Hervormd Nederland” van 13 januari dat „er nog maar heel weinig tekenen zijn

dat de bedoeling van de Oproep is begrepen en aanvaard en dat er naast de reacties die op waardering wijzen even zovele andere zijn die het tegendeel aantonen.”

Het is voor ons niet nodig het standpunt van de Synode te bestrijden. We kunnen dat beter door een ander laten doen. In bovengenoemd nummer van „Hervormd Nederland” komt een zeer uitvoerig ingezonden artikel voor van Mr. G. J. de Lint, officier van justitie in Den Haag, die fel opponeert tegen de oproep. Met dit requisitoir tegen de synode - dat hem als o.v.j. goed is toevertrouwd - kunnen wij ons geheel verenigen. En daarom willen we het voornaamste ervan aan onze lezers doorgeven.

De titel van het stuk luidt: „De N.H. Kerk en intergentiaal kannibalisme”. Zij geeft in enkele woorden al aan hoe de schrijver over Indonesië denkt: intergentiaal (beter is intergentiel) kannibalisme betekent „menseneterij tussen volken.” Mr. d. L. bedoelt blijkbaar: vroeger aten de Papoea's elkaar op, nu wil Indonesië het Papoea-volk verslinden. Hij wijst erop dat de Synode in een vroeger Herderlijk Schrijven eens verklaard heeft dat de kerk haar leden voor moet gaan in de onderscheiding der geesten en het onderkennen van de machten van de tijd. Een waar woord! Toegepast op deze kwestie stelt hij dat in een verzoening van Indonesië en Nederland nooit een morele rechtvaardiging kan liggen voor het overleveren van de Papoea's. Uit een oogpunt van nut, opportuniteit en wereldlijke macht zou dit voor Nederland voordelig zijn, maar moreel is het ongeoorloofd. Hij vindt dat de Indonesische aanspraken niet, zoals de Synode stelt, gerechtvaardigd zijn. Ze zijn later verzonnen en hebben een zuiver imperialistisch karakter. Omdat Nederland vroeger N. Guinea veroverde, zou nu Indonesië er recht op hebben. Als ons land dus destijds Australië gekoloniseerd had, zou Indonesië daarop ook aanspraken kunnen doen gelden! Voorts wijst hij er op, dat de Synode het zelfbeschikkingsrecht der Papoea's ontkent, dat primair steunt op de rechtsbeginselen van de Verenigde Naties. Wel wenst de Synode waarborgen voor een eigen ontwikkeling, maar de ervaring leert, dat Indonesië die niet geeft of subsidiair niet naleeft. Nederlandse dominees bepleiten nu een toegeven aan het Indonesische nationalisme, dat vroeger door de Synode eens als afgoderij is betiteld, maar dit offer mag niet gebracht worden. Als de Synode verwijst naar een beroep van de Wereldraad van Kerken om geschillen vreedzaam op te lossen, antwoordt Mr. d. L. dat zij met haar oproep tot de Nederlandse overheid aan het verkeerde adres is. Ook keurt hij het af, dat de synode de inheemse N.G. kerk hierover niet heeft geraadpleegd, zodat de Papoea's uiterst verbolgen zijn. En over de ingebrekestelling van de regering door de synode is hij helemaal niet te spreken. Het getuigt van hopeeloos politiek dilettantisme en voert brandstof aan voor de agressieve intenties van Indonesië. En tenslotte meent hij, dat de Synode met haar pre-tentievele richtlijnen aan de regering buiten haar boekje gaat en dit alles geen steun kan vinden in de opdracht der kerk. Zij raken noch het apostolaat, noch het belijden, maar dragen een uitsluitend wereldlijk en politiek karakter.

Wij sluiten ons gaarne bij dit requisitoir aan en constateren, dat de Synode beslist niet namens het grootste deel der kerkleden gesproken heeft. Wij nemen dus haar Oproep voor kennisgeving aan!